

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ
ВИКЛАДАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН**

**Збірник
наукових праць**

2019

ББК 81.2
А - 43
УДК: 81. 243

Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2019. — 184 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Совтис Наталія Миколаївна – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Заступник головного редактора:

Мороз Людмила Володимирівна – кандидат філологічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Деменчук Олег Володимирович – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Сіранчук Наталія Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Шугасва Людмила Михайлівна – доктор філософських наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Бігунова Світозара Анатолівна – кандидат психологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Бісовецька Людмила Андріївна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Кучма Тетяна Валерівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лук'яник Людмила Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Катерина Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Романюк Світлана Констянтинівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ясногурська Людмила Михайлівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 10 від 28.11.2019 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

УДК 373.2.091.33-027.22:796

Н.Р. ДАНІЛОВА, Т.В. ДАВИДЮК

ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ

У статті проаналізовано питання ефективності формування іншомовної комунікативної компетенції дошкільників засобами гри; важливість забезпечення ігрового характеру навчального процесу, що є одним із головних завдань у роботі педагога.

Ключові слова: *іншомовна комунікативна компетенція, засоби ігрової діяльності, гра, знання, уміння, навички.*

Постановка проблеми. Проблема формування комунікативно орієнтованого підходу до формування англійської комунікативної компетенції засобами гри залишається у центрі уваги.

Формування у дітей дошкільного віку умінь і навичок іншомовного спілкування передбачає досягнення ними такого рівня комунікативної компетенції, який є достатнім для здійснення спілкування в процесі аудіювання та говоріння.

Єдиним шляхом формування у дошкільників пізнавальних мотивів та інтересу до вивчення англійської мови має стати надання цим мотивам та інтересам ігрової спрямованості, оскільки ігрова діяльність у цьому віці є провідною. Дослідження підтвердили (О. Негнивицька та ін.), що кожне заняття з англійської мови для дитини можна зробити цікавим, захоплюючим, бажаним, якщо воно буде проводитися в формі дидактичної сюжетно-рольової гри [7, с.114].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх науково-методичних публікацій свідчить, що проблема формування іншомовної комунікативної компетенції дошкільників засобами гри набула в останні десятиріччя особливого значення, і показує, що навчання за допомогою гри на заняттях з англійської мови в дошкільних навчальних закладах є вагомим методом та сприяє інтелектуальному та психологічному розвитку дітей.

Цьому питанню приділяли значну увагу відомі мислителі епохи Відродження – Рабле, Ерразм Роттердамський. Гру як явище досліджували відомі філософи двадцятого століття: Ф. Шиллер, М. Спенсер, В. Вунд. Вони розглядали гру як одне з найпоширеніших явищ життя, пов'язуючи її походження з походженням мистецтва.

Багато досліджень гри можна знайти в працях вітчизняних педагогів та психологів. Серед них – Є. А. Аркін, Л. С. Виготський, Д. Б. Ельконін, Т. М. Шкваріна та інші [6, с.1].

Постановка мети дослідження. У працях учених висвітлено значення ігор для розвитку комунікативної компетентності дошкільників, але ґрунтовно не розглянута проблема врахування методики використання ігрових засобів на заняттях з англійської мови.

Висвітлення теми формування комунікативної компетенції дошкільників засобами гри; виховання та навчання дошкільників в процесі ігрової діяльності та розкриття важливості використання ігрових методів на заняттях з англійської мови для гармонійного та повноцінного розвитку особистості дошкільників; збагаченню інтелектуальної, моральної, вольової та соціальної сфер у процесі оволодіння основами іншомовного спілкування.

Виклад основного матеріалу. Одним із найважливіших досягнень сучасної комунікативної лінгвістики є положення про те, що успішність мовленнєвого спілкування повною мірою зумовлена здатністю тих, хто спілкується організувати свою поведінку (мовленнєву, немовленнєву) адекватно завданням комунікації. Цю здатність методисти і лінгвісти визначають як комунікативну компетенцію. Її формування становить пріоритетне завдання комунікативних підходів у навчанні іноземної мови.

Комунікативна компетенція інтегрована за своїм змістом і складається з трьох основних видів компетенцій: мовленнєвої, мовної, соціокультурної, які, у свою чергу, також включають ряд компетенцій. Формування комунікативної компетенції у дітей дошкільного віку здійснюється засобами ігрової діяльності. Гра - це вид діяльності, який полягає в емоційному освоєнні соціального досвіду людини та емоційному задоволенні. Ігри мають характер розваг і дають змогу відпочити [1, с.192-194].

Процес навчання англійської мови має бути засобом соціалізації дитини, допомагати розкрити її особистий потенціал з урахуванням індивідуальних особливостей [8, с.32]. Мова вивчається через особисту діяльність дітей. Кожне заняття будується як ігрове спілкування педагога і дітей між собою. Це сприяє розвитку та вихованню дітей, формуванню та реалізації досвіду та психічних якостей у процесі навчання англійської мови.

Комунікативний підхід у навчанні дошкільників передбачає як засвоєння правил, так і їх практичне використання, як свідоме, так і підсвідоме в мовленні. Реалізація комунікативного підходу в навчанні англійської мови здійснюється невимушено завдяки мовленнєвій діяльності дітей у грі.

На заняттях англійської мови, зокрема, використовують такі види ігор, які подано на рис.1.

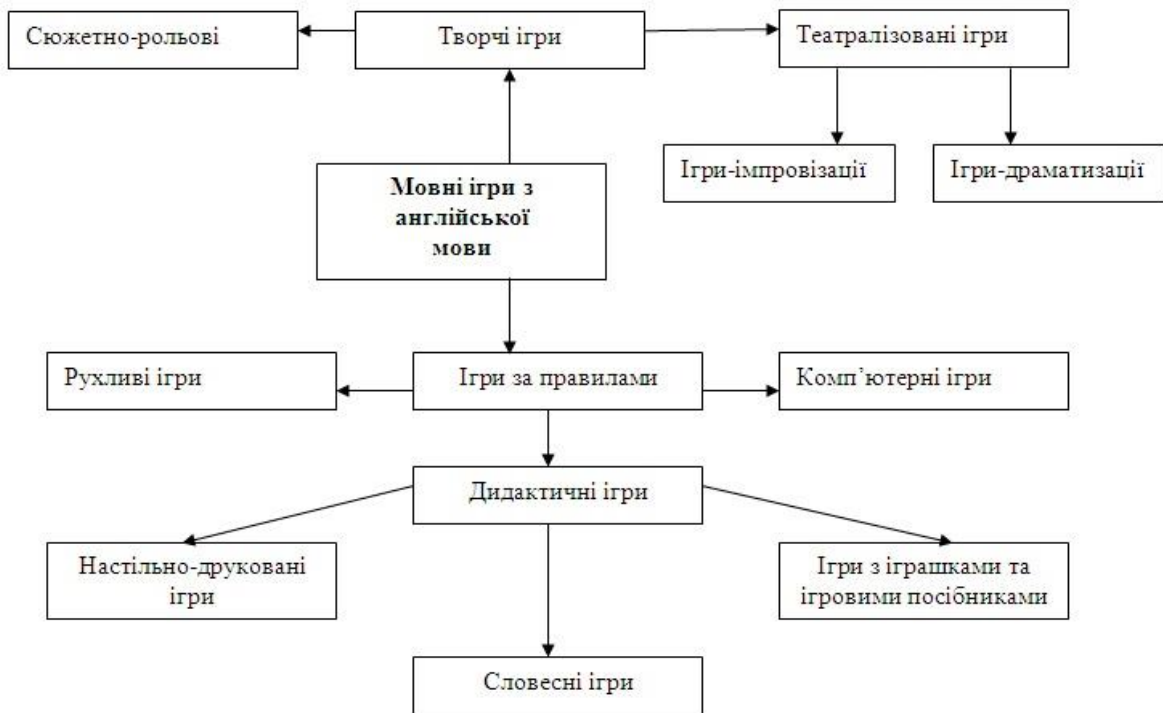

Рис.1. Класифікація мовних ігор з англійської мови

Провідним методом і засобом навчання та вправлення на заняттях з англійської мови у дошкільних навчальних закладах виступають дидактичні ігри на основі елементарної лексики дитячого спілкування. Зокрема, використовуються такі їх види: мовні (фонетичні – на формування навичок правильної іншомовної звуковимови; лексичні та граматичні – на засвоєння лексики та граматичних структур); мовленнєві – на формування та розвиток елементарних навичок аудіювання та говоріння; комунікативні – на формування навичок спілкування.

Застосування гри в організації спілкування сприяє виконанню важливих методичних завдань:

- створення психологічної готовності дітей до іншомовного спілкування;
- забезпечення природної необхідності багаторазового повторення мовленнєвого матеріалу;
- тренування у виборі потрібного мовленнєвого зразка, що є підготовкою до ситуативної спонтанності спілкування;

Продемонструємо приклад гри, під час якої педагог пропонує всім учням стати в коло й відрекомендуватись, ввіймавши м'яча: Т. What is your name? Ch. My name is... Т. What is his (her) name? Ch. His (her) name is... [5, с.6-12].

Ця гра має такі умови, коли іноземні слова, словосполучення, сталі конструкції засвоюються мимоволі, за рахунок частого повторення. Водночас відбувається розвиток аналізаторів: зорового, мовного, слухового.

Під час організації гри на занятті англійської мови перед вихователем постає завдання: як організувати роботу таким чином, щоб у кожній дитини виховувати активність та організаторські вміння, зробити заняття цікавими і динамічними.

Серія творчих вправ, спрямованих на розвиток лексичних та граматичних вмінь, розширення активного і пасивного словників дитини, сприятимуть швидкому засвоєнню необхідного навчального матеріалу.

Таким чином, гра є необхідною складовою заняття англійської мови: а) допомагає швидко засвоїти навчальний матеріал; б) дає можливість уникнути перевтоми дітей і сприяє міцному засвоєнню мовного матеріалу в атмосфері максимально наближеній до реальної; в) створює навчально-мовленнєві ситуації, в яких враховуються мовленнєві навички та вміння.

Гра завжди конкретна і відповідає рівневі розвитку дитини. Зацікавлення, яке вона викликає, створює зону гальмування для всього, що знаходиться поза нею, тобто дитина максимально, без зусиль концентрується на предметі гри – вивченні англійської мови. Методика навчання англійської мови на початковому рівні передбачає «прямий» метод, в основі якого лежить наслідування, і головним засобом є гра. На занятті з англійської мови мовленнєве наповнення гри має особливе значення, але жести, вираз обличчя мають значення також.

Таким чином, гра, як ситуативна вправа дає можливість багаторазового повторення мовленнєвого зразка в умовах максимально наближених до реального спілкування з притаманними для нього ознаками – цілеспрямованістю мовлення та спонтанністю.

На початковому етапі навчання зазвичай застосовують Practice Comands – вихователю дає команди, які учні повинні виконати. Також часто застосовують Listen and Match, коли дітям потрібно дивлячись на

ілюстрацію відшукати відповідні фрази і слова. Ще однією ефективною формою роботи є Practice Vocabulary – педагог використовує картки як наочність. Завдання дітей виконати прохання вихователя: Show me the apple, please! etc. Всі ці види роботи ефективні при навчанні аудіювання.

Відповідно, усі вправи та завдання повинні бути комунікативно виправданими. Важливою характеристикою комунікативного підходу є використання автентичних матеріалів, тобто таких, які реально використовуються у мовленні. Із самого початку мовленнєва взаємодія проводиться в найрізноманітніших формах: парах, триадах, невеликих групах, з усією групою.

Наведемо декілька прикладів ігор на занятті англійської мови у середній та старшій групі:

Гра “Show”. Педагог: “Діти, я – покупець, а ви – продавці в магазині. Я буду називати продукт, а ви покажете його.”(перед грою дітям роздаються картки із зображеннями продуктів).

Гра “Seven elephants”. Діти разом з педагогом розучують цифри.

Педагог: “Діти ми з вами перетворюємося на “слоненят”. Сідайте на килимок. А тепре починаємо повільно підніматися і говорити скільки вам років: I am...(1, 2, 3, 4, 5, 6, 7). Керуючи цією грою педагог показує картки з відповідними числами.

Гра “What colour is it?”. Діти діляться на дві команди. Педагог по черзі показує картку з кольором і запитує: “What colour is it?”. Діти відповідають: “red” [5, с.6-12].

Цікавою є думка Е. І. Удальцової, яка розглядає гру як основний спосіб навчання для широкого використання словникового запасу під час занять та формування навичок усного мовлення. Враховуючи психологічні особливості дошкільнят, відомо, що вони надають перевагу грі, аніж простому занятті. У дітей поняття “заняття” вже налаштовує їх на навчальний процес навіть тоді, коли прийомом навчання є гра. У них розвивається особисте бачення на цей процес навчання, охоче і зацікавлено готуються до нього [3, с.139-142].

Висновок. Ігрова діяльність на заняттях англійської мови в дошкільних навчальних закладах безперечно сприяє ефективності формування комунікативної компетенції. Варто зазначити, що ігри дозволяють організувати цілеспрямовану мовленнєву діяльність дошкільників, забезпечуючи тренування й активізацію навичок та вмінь монологічного і діалогічного мовлення, різних видів взаємодії партнерів зі спілкування. Під час гри дитина позасвідомо, без напруги засвоює і закріплює надзвичайно багато інформації.

Гра створює умови, коли іноземні слова засвоюються мимоволі за рахунок частого повторення. Вона обов'язково має бути цікавою, простою, жвавою, насиченою лексико-граматичними та фонетичними елементами. Отже, керуючись викладеним вище, можна зробити висновок, що гра є важливою складовою формування комунікативної компетентності дошкільників, разом з тим виховує і розвиває особистість, активізує в процесі навчання позитивні риси характеру, прояви загальнолюдських моральних якостей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко О.В. Формування мовленнєвої активності старших дошкільників в процесі вивчення англійської мови / О.В.Бойко // Матеріали Х підсумкової наук.-практ. конф. викладачів МДГУ: зб. наук. праць / за загал. ред. К.В.Балабанова. – Маріуполь: МДГУ, 2008. – С. 192-194.
2. Зосюк К.В. Дидактична гра на уроках англійської мови як засіб активізації пізнавальної діяльності молодших школярів / К.В. Зосюк // Таврійський вісник освіти. – 2013. - №4 (44). – С. 224-229.
3. Навчання іншомовного спілкування дошкільників / С. Б. Черепанова // Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки. - 2014. - Вип. 65. - С. 139-142.
4. Смоліна С.В. Методика формування іншомовної лексичної компетенції / С.В. Смоліна // Іноземні мови. – 2010. - №4. – С.16-23.
5. Талапканич Т. Виховання дітей дошкільного віку засобами гри у процесі вивчення англійської мови / Т. Талапканич // Науково-методичний журнал. Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти. – с. 6-12.
6. Швець Є. Роль гри під час навчання англійської мови / Є. Швець // Збірник наукових праць. Педагогічні науки.- Херсон: ХДУ, 2014.
7. Шкваріна Т. М. Англійська мова для дітей дошкільного віку: книга для вчителя/ Тетяна Шкваріна. – К. : Шк. світ, 2009. – 160с.
8. Шкваріна Т.М. Сім законів ефективного навчання іноземної мови / Т.М. Шкваріна // Дошкільне виховання – 2010 – №7. – С. 32.

The article analyzes the effectiveness of foreign language communicative competence formation by means of pre-school children game, the importance of game character of the educational process, which is one of the main task in the teacher's work.

Key words: foreign language communicative competence, means of playing activity, game, knowledge, skills, abilities.

ЗМІСТ

<i>Ясногурська Л.М.</i> Подружня зрада у паремійних фондах англійської та української мов	3
<i>Совтис Н.М.</i> Основні засади опису мовної картини світу	7
<i>Щербачук Н.П.</i> Особливості функціонування та засоби вираження адвербіальних синтаксем у простих реченнях-репліках	10
<i>Мороз Н.М.</i> Структурні особливості концепту «кохання/love» в англійській мові	12
<i>Мороз Л.В.</i> Структурно-семантичні ознаки та художній феномен рольової лірики	19
<i>Михальчук Н.О., Набочук О.Ю.</i> Психолінгвістична термінологія в парадигмі лінгвістичної прагматики	23
<i>Івашкевич Е.Е., Антюхова Н.І.</i> Рівні професійного становлення майбутнього перекладача	26
<i>Павелків К.М., Попова А.В.</i> Сучасне викладання іноземних мов. Оцінюємо все по-різному	32
<i>Ясногурська Л.М., Кіряк Т.І.</i> Використання превентивної адаптаційної системи в дошкільних закладах	34
<i>Бісовецька Л.А., Дацшина І.В.</i> Методика формування в учнів початкових класів умінь створювати текст.....	37
<i>Данілова Н.Р., Кардаш Н.О.</i> Роль ігор у вивченні англійської мови дітей старшого дошкільного віку	39
<i>Лук'яник Л.В., Старовойт В.О.</i> Особливості формування фонетико-орфоепічної компетентності учнів початкових класів на уроках української мови	42
<i>Василькевич С.С., Жданюк А.В.</i> Формування навичок читання англійською мовою з використанням наочності у початковій школі	45
<i>Романюк С.К., Лук'яничук О.П.</i> Основи розвитку у старших дошкільників іншомовного лексичного запасу засобами мистецтва живопису	48
<i>Мороз Н.М., Ячменник Р.О.</i> Особливості вивчення англійської мови у закладах дошкільної освіти	51
<i>Мороз Л.В., Кухновець Л.П.</i> Професійна готовність майбутніх вихователів до навчання дітей дошкільного віку іноземної мови	53
<i>Денисюк Л.В., Петровець В.М.</i> Просвітницька робота з батьками у вивченні англійської мови засобами образотворчого мистецтва	55
<i>Лук'яник Л.В., Піхоцька О.М.</i> Феномен поняття «нетрадиційні уроки», класифікація нетрадиційних уроків	58
<i>Мороз Л.В., Хрящевська Т.В.</i> Виховання екологічних компетентностей у старших дошкільників засобами іноземної мови	61
<i>Сіранчук Н.М., Сидорчук К.В.</i> До проблеми розвитку культури мовлення учнів початкової школи на уроках української мови	63
<i>Василькевич С.С., Казмірук О.П.</i> Інноваційні технології вивчення іноземної мови у початковій школі	67
<i>Данілова Н.Р., Давидюк Т.В.</i> Гра як засіб формування іншомовної комунікативної компетенції дошкільників	70
<i>Романюк С.К., Блицик А.В.</i> Використання іноземної мови в ігровій діяльності дітей з особливими потребами	73
<i>Мороз Л.В., Гречун І.П.</i> Розвиток творчості старших дошкільників на заняттях з іноземної мови	75
<i>Трофімчук В.М., Чучак К.О.</i> Роль мовленнєвої гри у навчанні усного англомовного мовлення дітей старшого дошкільного віку	76
<i>Лук'яник Л.В., Ляшецька О.І.</i> Психолого-педагогічні основи формування комунікативних умінь і навичок засобами ситуативних завдань на уроках української мови у початкових класах	80
<i>Павелків К.М., Коновальчук Л.Ю.</i> Розвиток креативного мислення учнів молодшого шкільного віку на уроках англійської мови ігри-вправи як засіб розвитку	83
<i>Романюк С.К., Подійом О.І.</i> Особливості використання англомовних пісень у закладах дошкільної освіти	85
<i>Трофімчук В.М., Панчук В.В.</i> Розвиток творчих здібностей на уроках англійської мови в початковій школі	87
<i>Павелків К.М., Сукало О.І.</i> Проблеми навчання іноземної мови в початковій школі	91
<i>Мороз Н.М., Миколаюк М.М.</i> Формування іншомовної комунікативної компетенції – важливе завдання вчителя іноземної мови у закладі дошкільної освіти	94
<i>Романюк С.К., Дутчак Т.І.</i> Гендерні особливості навчання іноземної мови дошкільників	96
<i>Романюк С.К., Гладковська М.В.</i> Використання казок на заняттях з англійської мови в закладі дошкільної освіти	100
<i>Лук'яник Л.В., Черепович І.В.</i> Використання народознавчої лексики у структурі уроку	102
<i>Данілова Н.Р., Гамула Ю.В.</i> Формування мотивації та інтересу до вивчення англійської мови на початковому етапі навчання	104
<i>Дуброва А.С., Івашко А.М.</i> Використання пісень на уроках англійської мови в початкових класах	108
<i>Денисюк Л.В., Гаврилюк О.О.</i> Інтеграція іноземної мови у процесі ознайомлення дошкільників з природою в аспекті розвитку креативності	112
<i>Павелків К.М., Сікора О.С.</i> Особливості викладання англійської мови в початкових класах Нової	

української школи	116
<i>Трофімчук В.М., Димарчук Л.В.</i> Проблеми підготовки дітей до вивчення іноземної мови в закладі дошкільної освіти	117
<i>Верьовкіна О.Є., Пасічник Ю.В.</i> Теоретико-методичні аспекти формування навичок говоріння у дітей дошкільного віку на заняттях з іноземної мови	120
<i>Ковалюк В.В., Бичук С.Б.</i> Сучасні технології навчання іноземної мови у дошкільному закладі	124
<i>Дуброва А.С., Гаврильчик В.О.</i> Викладання англійської мови за допомогою інноваційних засобів	126
<i>Денисюк Л.В., Панасюк О.М.</i> Компетентнісний підхід у навчанні іноземної мови у контексті Нової української школи	129
<i>Мороз Л.В., Швець І.М.</i> Особливості виховання національної гідності в учнів молодшого шкільного віку на уроках іноземної мови	131
<i>Мороз Л.В., Панасюк К.А.</i> Проблеми підготовки дітей дошкільного віку до вивчення англійської мови: аспект мовленнєвої діяльності	134
<i>Ясногурська Л.М., Сидорчук Н.М.</i> Географічна компетентність як одна із складових професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів	137
<i>Романюк С.К., Ляшук А.В.</i> Використання мультимедійних технологій у навчанні англійської мови у закладі дошкільної освіти	140
<i>Ясногурська Л.М., Чорна О.Ю.</i> Використання різних видів наочності на уроках англійської мови у початковій школі	142
<i>Ясногурська Л.М., Бублей Л.М.</i> Розвиток критичного мислення учнів молодшого шкільного віку на уроках англійської мови	144
<i>Краля І.В., Швець Н.М.</i> Значення вивчення англійської мови з дітьми дошкільного віку	148
<i>Ковалюк В.В., Ришко О.В.</i> Гра як засіб досягнення результативності навчання англійської мови	150
<i>Мороз Н.М., Ковтунович І.І.</i> Виховання інтересу до художньої праці на заняттях з іноземної мови	153
<i>Ковалюк В.В., Савич Л.В.</i> Формування навичок читання англійською мовою у здобувачів знань нової української школи	154
<i>Дуброва А.С., Кошлата М.А.</i> Англійська мова як складова процесу соціалізації дошкільників у закладі дошкільної освіти	157
<i>Краля І.В., Савостьянова В.М.</i> Особливості раннього вивчення іноземної мови в закладі дошкільної освіти	160
<i>Ковалюк В.В., Хрящевська М.А.</i> Форми організації роботи з вивчення іноземної мови в сучасному закладі дошкільної освіти	161
<i>Хунавцева Н.А.</i> The problem of organizing the facilitative interaction at the process of teaching pupils at secondary schools	164
<i>Івашкевич Е.З., Яцюрин А.А.</i> The empirical research of the determination of social intelligence of the teachers by the way of understanding by them a folklore	172
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	178
ЗМІСТ	180